

Nem evésben ivásban, hanem igazságosságban, békeességben és örömben:
R. 14,17

Nem beszédben, hanem hatalomban: I.Kor 4,20.

Hogy lehet belépni Isten királyságába?

Cyermeki lelkület felöltésével.

Koldus lelkülettel Mté 5,3

Az ültöztetés vállalásával Mté 5,10

A botránkoztató tag levágásával Mrk 9,47

A gazdság eldobásával: Mrk 10,23-25 Jak 2,5

Hátra nem tekintéssel: Luk 9,62

Gen sztevékkel való összekeveredés nélkül I.Kor 6,9 lo, Gal 5,21
Ef 5,5

Móltó viselkedéssel: I.Thessz 2,12

Isten munkájával: Isten áthelyez oda: Kol 1,13; Nekünkadj a kir.k
kulcsait: Mté 16,19; azaz Ránk bizza annak titkait: Mrk 4,11 Mert hus
és vér Isten orsz. nem örökölhetik: I.Kor 15,50. Felülről való
születéssel: Jn 3,3-5

Isten királysága növekedik: mint magból a búza: Mté 13,19 13,24 13,31
mint kovász: Mté 13,33 a gazda tudta nélkül: Mrk 4,26 Beteljesül
Luk 22,16.

Isten királyságának dicsőségben való eljövetele: Ujra isszuk a bort:
Mté 26,29 Az igazságosnak föl fogunk ragyogni: Mté 13,49 A királyság
eljön: Luk 11,2 Eljövetelet várni kell: Mrk 15,43 Közelségét ész-
lelni lehet: Luk 21,31 Asztalnál fogunk ülni: Luk 22,29 Trónon fogunk
olni Luk 22,30 Jézus megemlékezik övéiről majd: Luk 23,42 Megelőzi
aszt a Szellem kitöltése és országlása Csel 1,34 Israel kir.helyreáll
Csel 1,6 Csel 15 Jézus láthatóvá lesz 2 Tim 4,1 Kiragadja övét:
2.Tim 4,18 gazdagon: 2 Pét 1,11.

V V V V V V V V V V

H i t é s t u d á s .

Korunk elbizakodottságát jellemzi a tudással való kérkedés és a vallások megvetése. A tudományt és a vallást, mint tudást és hitet állítják egymással szembe; a hitet a hiszékenységgel azonosítják, legföljebb a tudás alsóbbrendű fokának ismerik el, a hívőt alsóbbrendűnek, mint a tudóst. A tudásnak és a hitnek ilyen egymás mellé helyezése s a tudásnak a hit fölé emelése azonban tudatlanságból ered és ama meggondolatlan jelszavak közé tartozik, amelyek szálló igeként azért találunk " hitelre ", mert sokat hallják őket. Mert minden tudás hitből származik, például abból a hitből, hogy a természeti törvények meg nem változnak s a nap minden reggel " felkél", mert eddig ehhez voltunk szokva s mert senki az ellenkezőjét nem tapasztalta. De éppen ilyen változhatatlan közhiedelem volt, hogy a nap a föld körül forog, hogy az ember a levegőbe felrepülni nem tud, hogy az atom oszthatatlan, az anyag mennyisége nem változik, az erő csak erővé alakulhat át s hogy minden okból csak egy okozat következhetik. Ma már tudjuk hogy a sarkigasságok / axiomák / közül egy sem igaz. Különösen a technikai tudományok hirtelen felleundülése fejlesztette ki a tudás-göögöt és tette az ember számára kétségessé a láthatatlan szellemvilágot. A gép egyoldalavá tette, tévutra vitte az emberi szellemet s önmagát tagadta meg vele: az anyagot vizsgáló emberi szellem az anyag alá aljasult.

Közelebb lépünk a kérdés lényegéhez, ha a hit és tudás fogalmát meghatározzuk. Az ember énjét, személyiségét alkotó emberi léleknek nem a tudás a legmagasabb tevékenysége, hanem az ítélet és

elhatározás, melyek az emberi lélek két fő tevékenységét végzik: a gondolkodást és cselekvést. Az emberi léleknek nem az a legmagassabb tevékenysége, hogy ismer és tud, hanem, hogy amit megismer, meg tudja ítélni, s azért amit cselekszik felelősséget vállal. Nem a tanultság emeli embert embertársai fölé, hanem a jellem, amely a tudást felelős cselekvéssé változtatja. Az embertársaikért felelősséget viselő s a tudást e felelősség szolgálatába állító tiszta s önzetlen jellemek a történelem egyedül négy személyiségei. Csak az az ember négy, aki a tudást embertársai javára használja. Mikor azonban jellemről és felelősségről beszélünk, oly dolgokat említünk, amelyeket az anyag világában meg nem találunk s ha a jellem és felelősség a lélek legmagassabb tulajdonságai, akkor a lélek nem tartozhatik az anyagi világhoz, hanem egy magasabb világot kell feltételeznünk e az a szellem világa. A szellemi világ fölötté áll az anyagi világnak; az anyag a szellemért van. Az emberiség szomjazza a békességet; de békességet teremteni az anyag képtelen, mert az anyag telhetetlenségre ingerel s a bírásvágyat fokozza.

A lemondásra csak a szeretet képesít, ez a tisztán szellemi hatalom, mely az anyagi kincseknél magasabb kincseket mutat az embernek. Lássuk, mit teljesít e magasabb emberi eszmény szolgálatában a tudás és a hit.

A tudás és a hit szerepének meghatározásánál tekintetbe kell vennünk, hogy az ember egy nálánál mérhetetlenül nagyobb világ közepébe van helyezve. Az embernek az a rendeltetése, hogy a környező világot kikutassa és szolgálatába állítsa. Ennek a kutatásnak eredménye a tudás. A tudást azonban a lélek megítéli s a tévest ebből szüntelenül kiselejtezni igyekszik. Ha bár nem hangzik tudományosnak, hogy a nap kering a föld körül, vagy, hogy a föld lapos korong, pedig valamikor annyira tudományos volt, hogy üdözték azt, aki az ellenkezőt hirdette, sőt gonosztevéként végezték ki. Vannak a tudásnak végső alapjai, melyeket bebizonyítani nem lehet, amelyeket sarkigazságoknak neveznek/ axiómáknak/. Ezeket mindenki " elhiszi" mert tudományos bizonyítékuk nincs. Megtörténik azonban, hogy ezek is változnak. Ilyen sarkigazság volt, hogy az anyag és hogy az erő mennyisége nem változik, csak átalakulnak. Ezt az atomfizika megdöntötte s kiderült, hogy a diszkrét alaptétel tévedés volt. Mivel a tudás alapfogalmai és alaptételei mind bizonyíthatatlanok és azokat bizonyítás nélkül el kell fogadnunk, azaz el kell ismernünk, azért kimondhatjuk azt a tapasztalati igazságot, hogy minden tudás alapja a hit. De azt is kimondhatjuk, hogy mennyivel megbízhatóbb a tekintély, amelynek hiszünk, annál bizonyosabb a sarkigazság, amelyet a tekintély velünk elhitet. A megbízhatóság fölül a lélek itél s ennek az ítéletnek neve a bizalom vagy hit, amellyel a tekintélynek adózunk. A hit tehát nem alacsonyabbrendű tudás, hanem a tudás alapja, kiinduló pontja, az a szilárd pont, amelybe a tudás emelőkerjai rátámaszkodnak, hogy az emberi lelket a tudatlanság bizonytalanságából kiemeljék.

Istent senki sem látta, ezért sokan megtagadják, hogy Isten van. Pedig az anyagot sem látta senki, csak az anyag hatásait, tulajdonságait észleljük. Észlelni pedig Isten és a szellemvilág hatásait és tulajdonságait is lehet. Látjuk az anyag színét és alakját; tapintjuk keménységét vagy lágyágát, tömörségét vagy lazességét, esetleg szót-ölő voltát; halljuk szőrejét, izleljük ízét és szagoljuk szagát; de keménység, alak, szín, hang, íz, szag csak hatással az anyagnak nem maga az anyag, amely hozzáférhetetlen. Az atomfizika kiderítette, hogy az anyag szemmel nem látható és csak feltételezett kicsiny részecskéknek egymás körül való forgása s amikor kezünk szilárd és tömör anyagot érez, valósággal mozgó testek ütköznek tapintó felületünkhöz. A színérszékelést különböző hosszúságú hullámok okozzák, de mi ezekből a hullámokból semmit sem érzünk, csak feltételezzük, tehát el-

hiszük őket.

elhisszük őket. A fény, a színek nem keltik bennünk a mozgás érzését ami ezeknek lényegét képezi. A szag és íz mibenlétéről még ennyit sem tudunk, sem ezeknek az anyaghoz való viszonyáról. A hangot csak létrehozza az anyag, de a hang nem anyag. Ami látható észlelhető az nem anyag: az anyag tehát láthatatlan, akár csak a szellem. Viszont keménységet, lágytságot, mozgástüneteményeket, színkülönbségeket, ízt és illatot, biztonságot és ingadozást a szellemi dolgok is mutatnak, legalább is határozott ilyenemű észleleteink vannak az érzékeink, amelyek ezeket a hatásokat felfogják és észleletekké változtatják. Van szilárd és ingatag jellem, vannak szilárd és bizonytalan viszonyok, van jóízű humor és keserű lelkület s ezeknek legfeljebb a neve átvitt, vagy elvont, de maga a tünemény az anyagi világtól függetlenül létezőre mutat, mert van anyagi hatáskülkü észlelhető szellemi szemlélet. Ha tehát elhiszem, hogy van anyag, melyet közvetlenül nem érzékelek, miért ne hihetném el, hogy van Isten és van szellem világ, noha nem férek hozzájuk? Mi jögon tagadom a szellemi/világ/ érzékelést, noha a testi /anyagi/ érzékelés semmivel sem világosabb. A szeretet, hűség, gyűlölet, megbizhatatlanság tapasztalása éppen olyan biztos és határozott képzetet kelt lelkünkben, mint a nap, a villám vagy a hideg s megtagadni őket tudománytalanság!

Al elemendottakból következik, hogy a láthatóknak és láthatatlannoknak oly értelmű megkülönböztetése, hogy ami látható, az megbizható s ami láthatatlan az bizonytalan s nem létező. Csak a látható anyagi világnak valami kisugárzása, párája, vagy éppen gondolatbeli elvonás: hamis és tudatlanságra valló. Hamis mert az anyag alapvalósága éppen olyan megközelíthetetlen és érzékelhetetlen, mint a szellem alapvalósága / substantia-ja/. Tudatlanságra valló mert nem veszi tekintetbe, hogy a tudomány nem a dolgok alapvalóságának vizsgálatán épül fel, hanem a tapasztalható jelenségek törvényszerűségén s így feladata csak a törvények kikutatása, mely a szellemi világ jelenségeinél éppen olyan megbizható, mint az anyagi világ jelenségeinél. Hogy mi az anyag, nem tudjuk: de hogy miképen használható, azt igen. Ugyanennyit azonban a szellemről is tudunk. Hogy az anyagi világról szerzett ismereteink tartósabb és erőteljesebb benyomást tesznek ránk, mint a szellemi világról szerzett észleletek, annak oka az ember megromlott és testiségre hajló lelki alkata, mely elfogultságánál fogva érzékenyebb a testi észlelések iránt, mint a szellemi észlelések felé. Más szóval vakokká lettünk a szellemvilág felé s ez a vakság bennünk a vétkeesség büntetése. E vakság oka lelki, azaz elfogultság, hamis megszokottság. Ez a vakság akkor gyógyul, amikor az emberi szív érdeklődni kezd a szellemvilág iránt és vágyik annak benyomásait befogadni. Ennek az érzékenységnek megszületését ujjonanszületésnek vagy felülről-születésnek nevezi a Szentírás. Ez a második születés éppen olyan megmagyarázhatatlan tünemény, mint az első testi születés és érthetetlensége éppen olyan kevéssé bizonyít valóságos volta ellen, mint a vak nem látja az alakokat és színeket, ez nem bizonyítja, hogy alakok és színek nincsenek. Ha egy ember, akinek oka van a szellemi világ létét, Istennek lelkiismeretnek, ítéletnek a valóságát tagadni, az ő magára vett és magával elhíttetett vaksága nem igazolja, tagadásának igazságát. Ha az emberek nagy többsége nem hiszi a feltámadást s én velük akarok tartani: akkor "meggyőződésemet" nem a tudás igazolja, hanem hogy hiszek a tömeg vélekedésének. Az isten-tagadás nem úgy terjed, hogy bebizonyítják, hogy nincs Isten, mert az Isten - Szellem lévén - érvekkal meg nem közelíthető, hanem úgy terjed, hogy megfélemlítenek, vagy hogy kiküáltják tudatlanságomat, vagy hogy elveszitem állásomat, megakasztanak a földi előre haladásban és félelemből a többiekkel együtt nyilatkozom. De vannak meggyőződéses Isten-tagadók! Ezeket sem a tudás győzte meg, mert hogy valaki az északi sarkot nem látta, nem következik, hogy északi sark nincs.

Az emberek meggyőződését inkább indulatok, szenvedélyek, törekvések irányítják, mint a tudományos látás. Aki Istent keresi, könnyen meggyőződik Isten valóságáról; aki fut Isten elől, szívesen meggyőzeti magát, hogy Isten nincs. Tudományos eszközökkel éppugy nem lehet, sem Isten létét, sem nemlétét bebizonyítani, amint nem lehet bebizonyítani, hogy van tömör anyag, vagy nincs, hogy a szeretet és gyűlölet szellemi valóságok és nem az anyag párázatához tartoznak. Mi csak a hatásokat, megnyilvánulásokat ismerjük, hogy mi van mögöttük az megközelíthetetlen, ezért nem bizonyíthat. Hívők hitetlenek egyaránt, a hitre vagyunk utalva: egyik elhiszi, hogy él az Isten, a másik hogy csak kitalálták, hogy a halál után tovább élünk és Isten elé járulunk ítéletre. Tehát, a hitetlen is hisz! Tekintélyek alá rendeltettünk: A tekintélyt kell jól megválasztani, kinek hiszünk?

Láttuk, hogy a tudásnak, a hit fölé emelése öncsalás, mert minden tudás, valamilyen hitből indul ki, arra épül fel. Az hogy nincs Isten éppugy a hit kérdése, mint az hogy van Isten. Miután megvizsgáltuk a tudás mibenlétét, fordítsuk figyelmünket a hit keletkezése felé. Nem minden hívés egyenrangú. Vannak tények, amelyek ajánlják valaminek elhívését és vannak tények, amelyek visszatartanak. Eszerint az elhívésnek fontos előzménye az értelem munkája, amely latolgatja, hogy érdemes-e hinni vagy nem? A szív azonban lelkünknek tudatos döntésre hivatott szerve, nem mindig az értelem szavát fogadja meg, amikor valaminek hitelt ad, vagy azt tőle megtagadja. És ebben a tudás nem kivétel. Ha egy tudós tudása alapjául azt a tételt választja, hogy nincs Isten, nincs szellemi világ, az egyedül létező legmagasabb valóság az anyag; akkor bizonyos hogy erre, nem tudománya vezette rá, nem értelmi megfontolásai, mert abban hogy az anyagnál magasabb létformát gondoljunk el, semmi tudománnyal ellenkező nincs, sőt az látszik tudomány elleneának, hogy magasabb jelenségeket alacsonyabb létrehozóval magyarázunk meg. Isten és a magasabb szellemvilág megtagadásának csak értelmén kívüli oka lehet: az ellenszenv. Mert az anyagi világ fölött, mindenütt és mindenkor, valamilyen mély értelem jelenik meg, amely az anyagot rendezi, kezében tartja, és valamilyen cél felé viszi. Sehol sem találjuk, hogy ez az értelem az anyag-~~irán~~ természetéből folya; ellenkezőleg szabadon használja azt és tőle egész függetlenül: hol az egyik hol a másik anyagot veszi elő, és azokat a szellemi célnak és nem az anyagnak érdekében használja. Az anyag mindig eszköz, sohasem cél. Az emiből mindig csak létrehoznak, alkotnak valamit, nem lehet a létrehozónak, alkotónak létrehozója. Seha nem lesz asztal a fából, ha nincs asztalos és a kővekből nem lesz épület, ha nincs tervező. Az élő lények nem fejlődhetnek, annak következtében, hogy a vak véletlen kiválogatja a fejlődésre alkalmas tulajdonságokat és az alkalmatlanokat elnyomja. Minden tapasztalás az ellenkezőt bizonyítja. A magára hagyott anyag pusztulásnak indul, mint az elhagyott ház, az utcára lökött gép, az országuton hagyott autó. Ha nincs kiválogató ember, a nemesített növények közönségessé lesznek s a nemesített állat elveszti kiváló tulajdonságait. Az Isten-tagadás oka, az emberi gőg, a Teremtő iránt érzett féltékenység. Bizonyos, ha nincs felfedező ember, a világ nem fejlődik: de az is bizonyos, hogy a felfedező ember előtt, mindig, és mindenütt járt egy az embernél magasabb értelem, mely kitalálta és elhelyezte azt amit az ember megtalált. Az ember ahelyett, hogy laboralna az értelem előtt, aki gondoskodott róla és halát adna Néki, feléje fuvalkodik és magának követel minden dicsőséget, mint az előadó művész tenné, ha azt állítaná hogy a zene amelyet lejátszik, magától állott elő, véletlenül csoportosuló hangjegyekből és ezért az övé a dicsőség, hogy erre rátalált. Emberi gőgöt említettem, pedig ostoba emberi gőgöt kellett volna mondanom

volna mondanom

mondanom, mert tényleg ostobaság kell ahhoz, hogy kiválogatódásról beszél, kiválogató nélkül és elképzeli, hogy égitestek véletlenül rábukksntak, pillanatnyi pontossággal kiszámított pályájukra és maguktól indultak el, hogy hátukon az élet milliárdnyi alakját megtalálják a hordozzák. Az ember mai jelenségekből kiindulva, kiszámítja a föld életkorát, de erre nem jön rá, hogy a ma mozdulatlanul egymásmellett álló fajták, szelött sem mentek át egymásba, legalább is nem mentek át magasabban létezőbbre, anélkül, hogy egy magasabb Ertelem az Alkotó akarata nem kényszerítette volna őket arra, hogy az anyag a szellemnek engedelmessédjék. A vétek homályt borít az emberi értelemre s ilyen homály borul a tudosok értelmére is, kik nem bukksnának rá, napenként arra, hogy ahol ők járnak ott előttük járt már egy Mester, akinek ők csak kezdetleges utánzóí, kistehetségű tanítványai. Az Alkotóval szemben kistehetségű De éppen ez a " kis " szó fáj nekik, akik nagyok akarnak lenni s ezért félre akarják tenni a nagy Alkotót, hogy minden dicsőség őket érje, kik csak rábukksnának erre, amit más szerzett és másnak a keze alkotott.

Az emberi indulatok, nem ritkán játszottak bele a tudományok alakításában. Mikor a maradi tudosok, vagy az egyház üldözöbe vettek egy tudóst, aki valami újat állított, az indító ok az üldözésre nem tudományos meggondolás volt, hanem a megszegyenüléstől vakó féltel, hogy addig hamisan tanítottak. A tanítvány lázadt a Tanító elken, hogy az igazság az övé maradjon. Semmi ellen nem vétettek ilyen makacssággal annyira mint a Biblia ellen. Az óriási kiterjedésű és folyton hullámozó tudomány tömkelegé kiépített biblia kritika néhány irigy pogány és zsidó író felevenetített rágalmából indul ki, minden komoly tudományos alap nélkül. Minthogy a hazug ember folyton helyreigazítani kénytelen magát, ahogy a leleplező tények felsorakoznak, úgy a biblia kritika is állandóan változtatja frontját, ahogy egy később érkező a korábban szóló hamiskodását észreveszi, vagy a föld slól emlékek bukksnának elő, melyek a tudományos tételeket hamisaknak leplezik le. Világos, hogy ezt a u.n. tudományt a kijelentés elleni gyűlölet hozta létre. A gyűlölet pedig nem építő, hanem romboló hatalom. A biblia kritika felbecsülhetetlen rombolást okozott az emberekben, mert kétségessé tette, hogy az igazság egyáltalán megtalálható-e? A gyűlöletnél még nagyobb erejű a hiuság és góg, az áltudomány kialakításában. Hányszer elnyom egy tudós egy másikat, mert felfedezte, azt aminek feltalálhatóságát eddig tagadta. Pedig amikor tagadta, tudományos álláspotnjával védte meg állítását. Évekkel ezelőtt, egy főiskolai előadót eltávolították állásából, mert egy másik teológiai professzor tudományos érvekkel támadta meg. A támadó a Biblia hitelességét védte a hitetlenséget tanító professzor ellen. Mi haszna volt ebből a tudománynak? Jellemző a tudományok fejlődésére, az a megfigyelés, hogy igen sokszor az üzleti haszon, vagy a hadiérdek hatott fejlesztően. ~~xxxxxxxxxxxx~~ ~~xxxxxxxxxxxx~~ Ha van a világon uralkodó szerető Isten, aki törődik teremtményeivel, hogy őket létük céljáról felvilágosítja, akkor nem hinni ennek a szeretetből jövő kijelentésnek, nem ostobaság, hanem örültség! Ha van szerető Isten! Azt hogyvan, tudós érvekkel nem bizonyíthatjuk be, csak hihetjük. De azt, hogy a szinek, alakok izek, szagok tapinthatóságok mögött anyag van, szintén csak hihetjük, mert az anyagot épp úgy nem lehet megközelíteni, mint Istent. S a világban tapasztalható jószág, irgalom, gyűlölet, gonoszság legalább annyira bizonyítják a szellemi világ létezését, mint a testi érzékszervek észleletei bizonyítják az anyag létezését. A kín, amelyet a bűnösnek szerez, a nyugalom, amelyet a bűnből megtérő érez, kétségtelessé teszi, hogy a lelkiismeret a léleknek szellemi érzékszerve. A lelkiismeret épp olyan törvényektől szabályozott kiszámítható rendbe visz el bennünket, mint amilyen törvényektől szabályozot-

következetes világba vezetnek a testi érzékszervek. Hogy mi van a rend mögött, hogy mi alkotja a törvényszerűséget, azt tapasztal-tunkkal elérni, kikapintani képtelenek nem vagyunk; csak feltételezzük hogy a testi érzékelés mögött anyag, a szellemi érzékelés mögött szellem van, néven szólítjuk azt, amit nem ismerünk, pedig a név még nem valóság.

De ha az emberi tudás alapjául a hitet kell tekintenünk is és nem a tudást egyedül, ez nem jelenti, hogy a tudásnak és az érte-lemnek, nincs fontos szerepe az ember életében. Említettem, hogy a hitetlennek mondott filozófia is, bizonyos igazságnak tartott téte-lekből indul ki, melyeket axiómáknak neveznek, amelyeket nem le-het bizonyítani, hanem el kell fogadni kétségtelen igazságoknak. Mi ez ha nem hit? Amit mások szavára, elfogadunk igazságnak azt elhisszük, az elismert tekintélyeknek: az axioma hittétel, melyet azonban nem Istennek, hanem tudos embereknek hiszünk el. Távol áll tőlem, hogy az axiómák szükségességét tagadjam, csak azt nem értem, miért nem lehet azt is tudományos axiómának elfogadni, amit Kant annak fogadott el, hogy Isten van, hogy ítélet jön és az ember fele-lős tetteiért, tehát szellemi életet is él, nemcsak testit, Kanton kívül e tételeket igen sok tudos fogadta el, miért nem ezeknek hisz-szünk? Miért fogadjuk el tudományos axiómáknak az ilyen tételeket: Isten nincs, az ítélet várás tudománytalan, s a magasabbrendű ember nem él szellemi életet, hanem testit csupán és bölcselete az iró-asztalának a gyomrának és agytekervényeinek kipárolgása? Axioma görög szó, jelentése: méltánylás, tekintély, követelés s végül filo-zófusoktól bizonyítás nélkül elfogadott mondat. Az embernek nemcsak joga megválogatni mit hisz el, hanem kötelessége is. Ehhez pedig ér-telmét használja, és amit értelmével elfogad az tudás. Az a kérdés hogy értelmünkkel mit fogadunk el axiómának, más szóval, kinek mit hiszünk el. A hívó tehát tudatosan használja értelmét és azzal szer-zi tudását. A hívó tapasztalja egyre valóságosabban, hogy az isteni vezetés számára való tény, melyet kétségbe vonni nemcsak esztelenység hanem hálátlanság és véték is. E vezetés ésszerűsége és megbízható-sága napról-napra világosabban lép elé és annak ellenkezni ésszerűt-lennek tűnik fel. Tapasztalásból tudja, hogyvan Isten-i vezetés és van Isten-i hűség és szeretet. Miért tudománytalanabb az ilyen tapasztalás, mint az hogy a föld a nap körül kering, vagy hogy a víz oxigénre és hidrogénre bomlik fel? Egyik az anyagi világ törvénye, másik a szellemi világ törvénye s a hívó előtt az egyik épp oly biz-tonnak látszik mint a másik. A hívó értelmét hite irányítja; de a hitetlenség értelmét is valamilyen hit irányítja, pl. az hogy Isten-ben hinni nem tanácsos, sokkal jobb a struccal együtt a homokba dugni a fejét. A hívó azért hisz, mert tetteivel együtt szívesen lép ki a világosságba: a hitetlen azért nem hisz Istennek mert tetteit nem akarja Isten ítélete alá állítani. Ján 3,20-21/. A hitetlen saját lelkiismeretének erkölcsi ítélete alatt van. Hogy ezt semlegesítse és erkölcsi feensőbbiségét megtartsa, kijelenti, hogy nem tud hinni, mert hinni nem tudományos. Ugyanakkor hisz annak a senkitől soha be nem bizonyított axiómának, hogy Isten nincs, mert senki nem látta. Igaz, hogy az anyagot sem látta ember még szentől szembe, de viszont az anyagban hinni tudóshoz méltó. Ez az üres ellentmondás egyszer az örökkévaló Isten ítélőszéke előtt az Ő szemének tüzsugarában le-lepleződik, hogy a hitetlent nem tudása tartotta vissza a hittől, hanem a vétke, amelyet nem akar világosságra vinni. Nem hiába mondja a Biblia, hogy az emberi szív a legosalárdabb dolog a világon. Akkor ki fog tűnni, hogy a hitetlen azért anyagelvű, mert az anyag nem ítél és nem lát.

Axioma az értelem méltányoló értékelő munkájának eredménye. Az emberi történelem elejére a Biblia a tiltott fát helyezi, melyen az ember elbukott. Ez volt az ember első értékelése. Két hatalmas Szel-lem versenyzett itt és az ember volt a döntőbíró. Az egyik azt mondá-

ta:

Nézd meg az állatvilágot s adj nekik nevet, azaz azáltal hogy ismered őket uralkodj rajtuk. A szellem uralma volt ez, az anyagi természetesen a testen. A másik Szellem ezt mondta: egyél a tiltott fáról és olyanná leszel mint Isten. Anyagi művelettel a legnagyobb Szellemet magad alá hajtod: ez minden bálványozás forrása volt: anyaggal uralkodni a szellemen. Az utóbbi látszott könnyebbnek mert az élvezetet fáradtság nélkül hozta. A másikért küzdeni kellett volna: magad alá kellett volna hajtani a természetet a szellem fensőbbisége által. De a kígyó ígérete hazugság volt, Isten parancsa ellenben a valósághoz vezetett. Áldására volt az embernek, hogy a Teremtő kivetette a Paradicsomból, hogy könnyű volt az élete, de nehéz fáradtságos küzdelmet és szenvedést tette osztályrészévé, mert ebben fejlődött ki szelleme, mely őt a természet urává tette volna, és tette is bizonyos mértékig. De csak bizonyos mértékig mert a kísértő az ember nyakán maradt és tovább mérgette lelkét. Annak ellenére hogy a kígyó ígérete hazugság volt, az ember mindig, újra hitt a csábító szónak. Az ember állandóan próbálja járni a hamis utat, noha mindig csalódik rajta. A kígyó első ígérete az volt, hogy az ember a tiltott fa gyümölcsének evése által, olyanná válik, mint Isten. Ehelyett elvesztette boldogságát. A vereség láttára a kígyó lejjebb adta az ígéretet. Az Istent fokozta le és a Szellem istenből csinált nap, tűz, csillag, szél, föld, fa és állat isteneket, az elérhetetlen Istent kigondolt bálványképekben közelhozta az emberhez és így az ígéret elvesztette értékét, mert az Isten természeti erőkké változott, nem az ég és föld Mindenható örök Istene volt már a kiigazított ígéretben. Aztán hatalmas emberfeletti természeti erőkből is alább esett Sátán ígéretében az Isten. Emberi alakban járó, emberi vétkekkel gyarlóvá tette, bukásra ítélt fantomokká változott át, fél-isten fél-ember lényekké, melyeknek ürességét átlátta az ember. Volt idő mikor a művelt ember, bejárta kelet isten-vadonjait hogy saját megvetett istenei helyébe új isteneket keressen, és összeolvasztotta isteneit a természettel sőt magad alá vetette őket, amikor megfosztotta istent személyiségétől és tudattól. Aztán nyíltan kimondta hogy az ember istene: az anyag, a természet erői, a vas az atom a rádió hullám, a rakéta; a kosszort levette a szellem nagyjainak fejéről és ráhelyezte a színésznők és focibalistárok fejére. "Ime ezek a te istenedeid" Izrael." Hogy ma mi értéke van ennek az ígéretnek: "Olyanok lesztek, mint az Isten" nem nehéz megmondani. Az autórajongóból és a moziban a pisztolyhasználatát megtanuló ifjúból bankrabló lesz és gyilkos, hogy életét akasztófán végezze.

"Olyanok lesztek, mint az Isten"! Így fogyott el a kígyó ígérete mellyel az embert a felfuvalkodás útjára állította. Az emberiség utolsó istene az anyag lett, a tudat nélküli érzéketlen, vak anyag. Az anyag kulturája kiölte az emberből a résztvevő könyörületet szívet és kicserélte a vassal, melyből gép lesz. Az ember maga is géppé változott; az ember a gép kiegészítő része, függvénye: élete anyai, smennyit a gép nyújt neki! A vak nem tud a színekről, a vonal szépségeiről: az anyagelvű, nem tud a szellem erejéről, mert amit nem lát azt tagsdja is. Az emberi lélek legboldogítóbb kincsét a bizalmat elveszítette. Mivel új istene az anyag, élettelen törvénye szerint működik, és erkölcsöt nem ismer, azért csak parabolálni lehet neki, de jóindulatot várni tőle nem lehet. Ki kell ismerni sajátosságait és azokon át uralkodni kell rajta. Azért dobta el az ember a hitet és számolt pusztán a tudással, mert az ő világában a bizalom többé nem hatalom, mert elfelejtette, hogy valamikor úgy került az anyag igézete alá, hogy hitt neki és isteni hatalmat várt tőle. Az anyag diadala az emberi lelken, a hit a bizalom halálát idézte elő. Hódító Robur csak parancsol de nem bizik. Mi értelme van a bizalomnak a gépek világában? A léleknek ezt az ürességét jól

megálmodta a gépkultúra regényírója Verne. A tudás, amely a hitet megtagadja öngyilkossá teszi az embert. A bizalomtól megfosztott tudás világában a könyörület is meghalt. Ezer és ezer alakban áll elénk az anyag / a metéria / isteni hatalma. Csak hogy ez a hatalom hazudott, rászédett, nem valóságos. Aki az anyagtól vár hatalmat megcsalt bolond: nem hívó, hanem hiszékeny. Az anyagot az emberi szellem hívta elő a föld mélyéből: a bányából a vízből, a levegőből az atomok rejtett világából, mindennünne, ahová a Teremtő elrejtette. A gondolkodó szellem parancsolta elő az anyagvilág erőt és amikor az ember mégis az anyagot tette meg anyjává, úgy tett mint az ősemler, ki a haragvó Isten helyett a villámot imádta, mellyel a szellemisten rácsapott.

Nem az anyag vétkezik, hanem a tévelygő szellem. Az anyag mögött egyárló szellem fejedelem bujik meg. A bitort szellemerők az anyag hatalmaként tünteti fel és ezzel az embert arra készíteti, hogy imádattal leboruljon az előtt, ami tehetetlen, erőtelen és tudatlan. A modern művelt ember ugyanazt teszi, amit az ősemler szigetlakó, aki bálványokat farag és azt imádja. Csak a képzelet játéka, hogy az anyag magától létre hozta a gondolatok tömegét, melyet Valaki a teremtett világba belehelyezett. Ennek a képzelgésnek hinni hiszékenység!

E képzeletszulte bálvány miatt képrázatnak itélni, a nemes indulatok a szeretet, hűség, irgalom csodálatos világát és nem akarni meglátni, hogy az anyag a szeretetből állt elő, mert egy szerető Isten csodálatos lakóhellyel akarta boldogítani a tőle teremtett embert: nemcsak esztelenség, hanem hálátlanság és vétke lázadás is, nem az anyag lázadása, a szellem ellen, hanem maga fölött senkit aki nagy és hatalmas elismerni nem akaró gőgös szellem, hálátlan pártütése a valóság ellen. Aki teremtette az eget, földet előbb a Szellemet és azután az anyagot, hogy a láthatatlanokból hozza elő a láthatókat. Mert a Szellem hatalmasabb, nem az anyag. Csak tudni: veszteség! Boldog akinek van Kiben hinnie! Tehát nem tudás és hit állnak egymással szemben, hanem a Látó hit, és a vak hiszékenység.

V.V.V.V.V.V.V.V.V